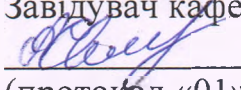

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра підприємництва і права

ЗАТВЕРДЖЕНО КАФЕДРОЮ

Завідувач кафедри

 Алла СВІТЛИЧНА
(протокол «01» вересня 2025 р. №1)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
(обов'язкова навчальна дисципліна)

ОРГАНІЗАЦІЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В АПК

освітньо-професійна програма Насінництво і насіннєзнавство
спеціальність Н1 Агрономія

галузь знань Н Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна
медицина

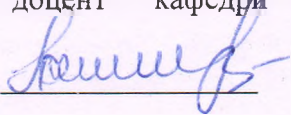
другого (магістерського) рівня вищої освіти

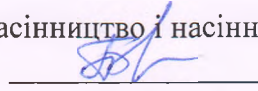
навчально-науковий інститут агротехнології, селекції та екології

Полтава
2025 -- 2026 н.р.

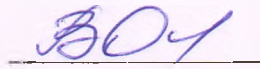
Робоча програма навчальної дисципліни «Організація підприємницької діяльності в АПК» для здобувачів вищої освіти освітньо-професійна програма Насінництво і насіннєзнавство спеціальність Н1 Агрономія

Мова викладання державна

Розробник: Писаренко Світлана, доцент кафедри підприємництва і права,
к.с.-г.н., доцент
«01» вересня 2025 року Світлана ПИСАРЕНКО

Погоджено гарантом освітньої програми «Насінництво і насіннєзнавство»
«01» вересня 2025 року Алла БАГАН

Схвалено радою з якості вищої освіти спеціальності Н1 Агрономія
протокол від « 01» вересня 2025 року № 1.

Голова ради з якості вищої освіти спеціальності Валентина ОНІПКО

1. Опис навчальної дисципліни

Елементи характеристики	Денна форма навчання
Загальна кількість годин	90
Кількість кредитів	3,0
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти	Обов'язкова
Рік навчання (шифр курсу)	1/Н1А_мд2025[8](НН)
Семестр	1
Лекції (годин)	16
Практичні (годин)	14
Самостійна робота (годин)	60
Форма семестрового контролю	Залік

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Сформувані у здобувачів вищої освіти системного рівня теоретичні знання і практичні навички, необхідні для ефективної організації та ведення підприємницької діяльності в агропромисловому комплексі (АПК), приймати управлінські рішення в сфері бізнесу, економіки, маркетингу, та розробляти пріоритетні напрямки їх розвитку: володіти методами наукового дослідження і обґрунтованого підходу до вирішення складних питань створення і ведення господарства аграрної сфери в умовах ринку, на засадах приватної власності на землю і майно, вести господарську діяльність, з метою підвищення ефективності та прибутковості створеного бізнесу.

3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Вивченню передували економічні та правові дисципліни.

4. Компетентності:

загальні:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.

ЗК3. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК4. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК5. Здатність розробляти проекти та управляти ними.

спеціальні:

СК2. Здатність аналізувати та оцінювати сучасні проблеми, перспективи розвитку та науково-технічну політику в сфері агрономії.

СК5. Здатність розв'язувати складні задачі у широких або мультидисциплінарних контекстах на основі спеціалізованих концептуальних знань, що включають сучасні наукові здобутки у сфері агрономії.

5. Програмні результати навчання:

РН3. Розробляти і реалізовувати економічно значущі виробничі і дослідницькі проекти в сфері агрономії з урахуванням наявних ресурсів та обмежень, технічних, соціальних, правових та екологічних аспектів.

РН7. Розробляти та реалізовувати проекти екологічно безпечних прийомів і технологій виробництва високоякісної продукції рослинництва з урахуванням особливостей агроландшафтів та економічної ефективності.

РН8. Управляти робочими процесами, які є складними, непередбачуваними, приймати ефективні рішення, оцінювати та порівнювати альтернативи, аналізувати ризики

РН11. Здійснювати бізнесове проектування та маркетингове оцінювання виконання і впровадження інноваційних розробок.

РН12. Добирати оптимальну стратегію господарювання в агрономії, у тому числі за нечіткості цілей та невизначеності умов.

Співвідношення програмних результатів навчання із очікуваними результатами навчання

Програмний результат навчання (визначений освітньою програмою)	Очікувані результати навчання навчальної дисципліни
ПРН 3. Розробляти і реалізовувати економічно значущі виробничі і дослідницькі проекти в сфері агрономії з урахуванням наявних ресурсів та обмежень, технічних, соціальних, правових та екологічних аспектів.	- Вміти приміняти знання по виявленню ресурсів та ризиків підприємницької діяльності в аграрному секторі з урахуванням економічних, соціальних, правових та екологічних аспектів. - Застосовувати бізнес-плани для виробничих і дослідницьких проектів в агрономії, що враховують наявні ресурси та обмеження. - Аналізувати ринкові умови та визначати потенціал підприємницьких ініціатив в аграрному секторі, враховуючи технічні, соціальні та економічні фактори. - Оцінювати економічну ефективність і екологічну стійкість виробничих та дослідницьких проектів у сфері агрономії. - Приймати управлінські рішення щодо ресурсів, інвестицій та ризиків у процесі реалізації агрономічних проектів.
ПРН 7. Розробляти та реалізовувати проекти екологічно безпечних прийомів і технологій виробництва високоякісної продукції рослинництва з урахуванням особливостей агроландшафтів та економічної ефективності.	- Розуміти аналіз агроландшафтів для вибору оптимальних технологій вирощування сільськогосподарських культур, що забезпечують екологічну безпеку та високу якість продукції. - Застосовувати та розробляти підприємницькі проекти, що впроваджують екологічно безпечні прийоми та технології у рослинництві з урахуванням економічної доцільності та особливостей агроландшафтів. - Аналізувати виробничі процеси, що забезпечують високу якість продукції рослинництва із дотриманням принципів екологічної безпеки та раціонального використання природних ресурсів. - Створювати сучасні методи управління проектами для впровадження інноваційних та екологічно орієнтованих рішень у рослинництві.
ПРН 8. Управляти робочими процесами, які є складними, непередбачуваними, приймати ефективні рішення оцінювати та порівнювати альтернативи, аналізувати ризики.	- Знати та приймати обґрунтовані управлінські рішення, оцінюючи та порівнюючи різні альтернативні підходи до організації робочих процесів. - Аналізувати складні та непередбачувані робочі ситуації в умовах підприємницької діяльності та розробляти ефективні стратегії їх вирішення. - Застосовувати ефективну командну роботу для вирішення складних і непередбачуваних завдань у підприємницькій діяльності.

	- Створювати та впроваджувати плани реагування на зміни в робочих процесах та зовнішньому середовищі, забезпечуючи стабільність та адаптивність підприємницької діяльності.
ПРН 11. Здійснювати бізнесове проектування та маркетингове оцінювання виконання і впровадження інноваційних розробок.	- Розуміти та розробляти бізнес-проекти для впровадження інноваційних розробок, враховуючи економічні, технічні та ринкові аспекти. - Аналізувати ринкові умови та тенденції, що впливають на комерціалізацію інноваційних продуктів і послуг. - Оцінювати рентабельність інноваційних проектів, використовуючи маркетингові та фінансові інструменти для прогнозування ефективності їх впровадження. - Створювати маркетингові стратегії для успішного виведення інноваційних продуктів на ринок, враховуючи конкурентне середовище та споживчі запити. - Застосовувати маркетингове дослідження, щоб визначити попит, сегменти ринку та цільову аудиторію для інноваційних розробок.
ПРН 12. Добирати оптимальну стратегію господарювання в агрономії, у тому числі за нечіткості цілей і невизначеності умов.	- Знати та розуміти елементи господарської діяльності у сфері агрономії з урахуванням факторів невизначеності та ризиків, що впливають на прийняття рішень. - Застосовувати управлінські рішення в умовах нечіткості цілей та обмеженої інформації, використовуючи відповідні аналітичні інструменти та методи оцінки ризиків. - Оцінювати економічну ефективність обраних стратегій господарювання та коригувати їх у відповідь на зміну зовнішніх умов або появу нової інформації - Створювати адаптивні стратегії господарювання, які дозволяють ефективно реагувати на зміни в ринкових умовах, кліматичних факторах та інших непередбачуваних обставинах. Впроваджувати стратегічне планування у підприємницькій діяльності в аграрному секторі з урахуванням можливих змін у ринкових, екологічних та технологічних умовах.

6. Методи навчання і викладання:

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- за джерелом знань

словесні методи: лекція, розповідь-пояснення; бесіда;

наочні методи: ілюстрування;

практичні методи: *вправи; практичні завдання; робота з навчально-методичною літературою;*

конспектування, тезування, підготовка реферату,

- за ступенем керівництва

методи самостійної роботи вдома: *завдання самостійної роботи*

робота під керівництвом викладача: *виконання практичних завдань*

2. Методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

створення ситуації інтересу; ситуації новизни навчального матеріалу; метод використання життєвого досвіду; навчальні дискусії для вирішення проблемної ситуації; навчальні дискусії для вирішення проблемної ситуації; метод відповідей на запитання і опитування думок здобувачів вищої освіти.

3. Інноваційні та інтерактивні методи навчання:

інтерактивні методи: дискусії, диспути, проектування професійних ситуацій;

комп'ютерні і мультимедійні методи: використання мультимедійних презентацій; дистанційне навчання.

4. Методи контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності:

методи усного контролю: обговорення теоретичних питань, доповіді;

методи письмового контролю: письмове виконання практичних завдань та завдань самостійної роботи;

комп'ютерні і мультимедійні методи: використання мультимедійних презентацій; дистанційне навчання.

7. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Поняття, предмет і методи дисципліни «Організація підприємницької діяльності в АПК».

Тема 2. Значення, принципи, сутність підприємництва, та його сучасні організаційні форми.

Тема 3. Характеристика виробничих систем АПК на засадах сталого розвитку

Тема 4 Організаційні-економічні процеси використання земельних ресурсів.

Тема 5. Організаційні-економічні процеси використання трудових ресурсів.

Тема 6. Організація основних виробничих процесів в рослинництві

Тема 7. Сучасні організаційні форми інноваційного розвитку підприємницької діяльності в галузі рослинництва.

Тема 8. Організація забезпечення якості та конкурентоспроможності продукції, та вивчення ринку.

Структура (тематичний план) навчальної дисципліни (денна форма навчання)

Назви тем	Кількість годин			
	денна форма здобуття освіти Н1А_мд2025[8](НН)			
	усьог о	у тому числі		
		л	п	с.р.
Тема 1. Поняття, предмет і методи дисципліни «Організація підприємницької діяльності в АПК».	8	2	-	6
Тема 2. Значення, принципи, сутність підприємництва, та його сучасні організаційні форми.	10	2	2	6
Тема 3. Характеристика виробничих систем АПК на засадах сталого розвитку	12	2	2	8
Тема 4 Організаційні-економічні процеси використання земельних ресурсів.	12	2	2	8
Тема 5. Організаційні-економічні використання трудових ресурсів.	12	2	2	8

Тема 6. Організаційні-економічні процеси матеріально-технічного забезпечення виробництва.	12	2	2	8
Тема 7. Сучасні організаційні форми інноваційного розвитку підприємницької діяльності.	12	2	2	8
Тема 8. Організація забезпечення якості та конкурентоспроможності продукції, та вивчення ринку.	12	2	2	8
Усього годин	90	16	14	60

8. Теми практичних занять

Назва теми	Кількість годин
	денна форма здобуття освіти Н1А_мд2025[8](НН)
Тема 1. Поняття, предмет і методи дисципліни «Організація підприємницької діяльності в АПК».	2
Тема 2. Значення, принципи, сутність підприємництва, та його сучасні організаційні форми.	2
Тема 3. Характеристика виробничих систем АПК, на засадах сталого розвитку	2
Тема 4 Організаційні-економічні процеси використання земельних ресурсів.	2
Тема 5. Організаційні-економічні використання трудових ресурсів.	2
Тема 6. Організаційні-економічні процеси матеріально-технічного забезпечення виробництва.	2
Тема 7. Сучасні організаційні форми інноваційного розвитку підприємницької діяльності..	2
Тема 8. Організація забезпечення якості та конкурентоспроможності продукції, та вивчення ринку.	2
Разом	16

9. Теми самостійної роботи

Назва теми	Кількість годин
	денна форма здобуття освіти Н1А_мд2025[8](НН)
Тема 1. Поняття, предмет і методи дисципліни «Організація підприємницької діяльності в АПК».	6
Тема 2. Значення, принципи, сутність підприємництва, та його сучасні організаційні форми.	6
Тема 3. Характеристика виробничих систем АПК, на засадах сталого розвитку	8
Тема 4 Організаційні-економічні процеси використання земельних ресурсів.	8
Тема 5. Організаційні-економічні використання трудових ресурсів.	8
Тема 6. Організаційні-економічні процеси матеріально-технічного забезпечення виробництва.	8
Тема 7. Сучасні організаційні форми інноваційного розвитку підприємницької діяльності.	8
Тема 8. Організація забезпечення якості та конкурентоспроможності продукції, та вивчення ринку.	8
Разом	60

10. Індивідуальні завдання

Індивідуальна робота здобувача вищої освіти має сприяти закріпленню теоретичного матеріалу та практичних навичок. Цей вид роботи реалізується шляхом самостійного виконання здобувачем вищої освіти індивідуального завдання в аудиторний та позааудиторний час.

11. Оцінювання результатів навчання

Програмні результати навчання	Форми контролю програмних результатів навчання
РН3. Розробляти і реалізовувати економічно значущі виробничі і дослідницькі проекти в сфері агрономії з урахуванням наявних ресурсів та обмежень, технічних, соціальних, правових та екологічних аспектів	– опитування; – виконання вправ на практичних заняттях; – виконання завдань самостійної роботи;
РН7. Розробляти та реалізовувати проекти екологічно безпечних прийомів і технологій виробництва високоякісної продукції рослинництва з урахуванням особливостей агроландшафтів та економічної ефективності.	
РН8. Управляти робочими процесами, які є складними, непередбачуваними, приймати ефективні рішення, оцінювати та порівнювати альтернативи, аналізувати ризики	
РН11. Здійснювати бізнесове проектування та маркетингове оцінювання виконання і впровадження інноваційних розробок.	
РН12. Добирати оптимальну стратегію господарювання в агрономії, у тому числі за нечіткості цілей та невизначеності умов.	

Поточний контроль здійснюється на практичних заняттях впродовж семестру у формі виконання практичних завдань, підготовка реферату/презентації, виконання завдань самостійної роботи.

Форма семестрового контролю знань здобувачів вищої освіти згідно з робочим і навчальним планом є: 1-й семестр – залік.

Критерієм успішного навчання є досягнення здобувачем вищої освіти мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним результатом навчання навчальної дисципліни та мінімального порогового рівня оцінки за освітнім компонентом загалом.

Мінімальний пороговий рівень оцінки за програмним результатом навчання не може бути нижчим за 60 % від підсумку максимально можливої кількості балів.

Шкала та критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти на заліку

Н1А_мд2025[8](НН)

(залік)

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти			Разом
	Опитування	Виконання завдань на практичних заняттях	Виконання завдань самостійної роботи	Разом
Тема 1. Поняття, предмет і методи дисципліни «Організація підприємницької діяльності в АПК».	2	2	20	4
Тема 2. Значення, принципи, сутність підприємництва, та його сучасні організаційні форми.	4	5		9
Тема 3. Характеристика виробничих систем АПК, на засадах сталого розвитку	4	6		10
Тема 4 Організаційні-економічні процеси використання земельних ресурсів.	6	6		32
Тема 5. Організаційні-економічні процеси використання трудових ресурсів.	6	6		11
Тема 6. Організація основних виробничих процесів в рослинництві.	6	5		11
Тема 7. Сучасні організаційні форми інноваційного розвитку підприємницької діяльності..	6	5		11
Тема 8. Організація забезпечення якості та конкурентоспроможності продукції, та вивчення ринку.	6	5		11
Разом	40	40	20	100

Шкала та критерії та оцінювання проведення опитування

Кількість балів	Критерії оцінювання
4-6	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом, самостійно та аргументовано його висвітлює. Наводить конкретні приклади. Генерує нові ідеї та використовує сучасні технології під час теоретичних досліджень соціального підприємництва.
0-3	Здобувач вищої освіти частково володіє навчальним матеріалом, неаргументовано його висвітлює. Наводить не конкретні приклади. Частково генерує нові ідеї та частково використовує сучасні технології під час теоретичних досліджень соціального підприємництва.

Шкала та критерії та оцінювання виконання завдань на практичних заняттях

Кількість балів	Критерії оцінювання
4-6	Здобувач вищої освіти правильно виконав завдання на практичних заняттях, вміє пояснити методику розв'язання та зміст застосовуваного понятійного апарату. Вміє аргументувати свої думки, працює та дискутує зі здобувачами вищої освіти, генерує нові ідеї з соціального підприємництва.
1-3	Здобувач вищої освіти розв'язав завдання на практичних заняттях, але не спромігся аргументувати свою відповідь, помилився у використанні понятійного апарату та методики розв'язання практичної роботи. Частково вміє аргументувати свої думки, працює та дискутує зі здобувачами вищої освіти, генерує нові ідеї з соціального підприємництва.
0-1	Здобувач вищої освіти неправильно виконав завдання на практичних заняттях, показав незадовільне знання понятійного апарату, або взагалі нічого не відповів з соціального підприємництва.

Шкала та критерії оцінювання виконання завдань самостійної роботи

Кількість балів	Критерії оцінювання
17-20	У проекті висвітлено інноваційність та реалістичність рішень; комплексність підходу до сталого розвитку; проведено оцінку можливого впливу на екологію, економіку та соціальне життя; якісна презентація та наведено обґрунтування запропонованих рішень.
6-16	У проекті висвітлено інноваційність та реалістичність рішень; комплексність підходу до сталого розвитку; частково проведено оцінку можливого впливу на екологію, економіку та соціальне життя; якісна презентація та частково наведено обґрунтування запропонованих рішень.
3-5	У проекті не повністю висвітлено інноваційність та реалістичність рішень; не прослідковується комплексний підхід до сталого розвитку; частково проведено оцінку можливого впливу на екологію, економіку та соціальне життя; наявна презентація але не наведено обґрунтування запропонованих рішень.
0-2	У проекті не висвітлено інноваційність та реалістичність рішень; не прослідковується комплексний підхід до сталого розвитку; немає оцінки можливого впливу на екологію, економіку та соціальне життя; наявна презентація але не наведено обґрунтування запропонованих рішень.

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачено під час реалізації навчальної дисципліни.

Комп'ютер (ноутбук Lenovo ThinkPad L440) – 1 шт.,
мультимедійний пристрій Acer X1328WH (MR.JTJ11.001) – 1 шт.,
екран проекційний – 1 шт., презентації, навчальні посібники.

13. Політика навчальної дисципліни

- **щодо термінів виконання та перескладання:** Повторне складання екзаменів допускається не більше двох разів із кожної навчальної дисципліни: один раз викладачу, другий – комісії, яка формується директором інституту. Отримана оцінка у результаті другого повторного складання екзамену є остаточною. У випадках конфліктної ситуації, за мотивованою заявою здобувача вищої освіти чи викладача, директором інституту створюється комісія в складі трьох осіб для проведення екзамену, до якої можуть входити: завідувач кафедри, члени групи забезпечення освітньої програми, науково-педагогічні працівники відповідної кафедри, завідувач директорату.. Перескладання поточного та підсумкового контролю відбуваються за наявності поважних причин з дозволу директорату. <http://surl.li/dcddab>.

- **щодо академічної доброчесності:** Здобувач вищої освіти повинен дотримуватись Кодексу академічної доброчесності та Кодексу про етику викладача та здобувача вищої освіти Полтавського державного аграрного університету. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації <http://surl.li/irohph>, <http://surl.li/sbyeab>, <http://surl.li/cbcogm>.

- **щодо відвідування занять:** Відвідування здобувачами вищої освіти всіх видів навчальних занять є обов'язковим. Відмітка про відвідування занять здобувачами здійснюється в журналі обліку аудиторної навчальної роботи викладача. Контроль за відвідуванням здобувачами вищої освіти навчальних занять здійснює директор інституту.

- **щодо зарахування результатів неформальної / інформальної освіти:** На здобувачів вищої освіти поширюється право про визнання результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті перед опануванням даної освітньої компоненти. Визнання набутих результатів навчання або відмова у їх визнанні. Набуття відповідних результатів навчання можливе після успішного опанування курсів (з документальним підтвердженням) на різноманітних навчальних платформах, зокрема: Prometheus, Coursera тощо. Особливості неформального / інформального навчання регламентовані Положенням про порядок визнання результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті, здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету. <http://surl.li/britcc>.

- **щодо оскарження результатів оцінювання:** Складання екзамену для підвищення позитивної оцінки з навчальної дисципліни здійснюється тільки один раз із дозволу першого проректора на підставі заяви здобувача вищої освіти, що візується завідувачем відповідної кафедри та директором інституту. Кількість навчальних дисциплін, які можна перездати здобувачу вищої освіти за весь період навчання, не повинна перевищувати чотирьох. Оцінка, отримана під час перездачі є остаточною <http://surl.li/blxuji>

Назви тем	Навчальна платформа	Назва курсу	Посилання на курс
Тема 3. Організація процесу планування на підприємстві. Програмно-цільове планування	Prometheus	Основи проєктного менеджменту: «Створення та планування проєкту»	https://prometheus.org.ua/prometheus-free/project-management-fundamentals/?utm_source=chatgpt.com
Тема 5. Організація та планування використання трудових ресурсів	Coursera	Відношення до працівників Спеціалізація Професійна сертифікація HRCI Human Resource	https://www.coursera.org/learn/employee-relations

14. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Антошкіна Л. І., Фролова Г. І., Фролов Ю. М., Трикоз І. В. Організація підприємницької діяльності: навч. посіб. Київ: Талком, 2021. 369 с.
2. Веретенникова Г. Б., Томах В. В., Геращенко. І. М. Планування та організація діяльності підприємства [Електронний ресурс] : навчальний посібник. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. 210 с.
3. Гусєва О. Ю., Воскобоєва О. В., Ромащенко О. С. Планування діяльності підприємства: навч. посіб. Київ: Державний університет телекомунікацій, 2020. 135 с. URL: <http://www.dut.edu.ua/ua/lib/1/category/96/view/2154>.
4. Гусєва О.Ю., Воскобоєва О.В., Ромащенко О.С. Планування діяльності підприємств: навчальний посібник. Київ: Державний університет телекомунікацій, 2020. 135 с.
5. Козик В. В. Організація виробництва: підручник. Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2020. 256 с.
6. Основи підприємницької діяльності : підручник. за редакцією д.е.н., проф. В. М. Марченко. – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського. Вид-во «Політехніка», 2022. 515 с.
7. Організація виробництва: курс лекцій: навч. посіб. для студ. спеціальності 051«Економіка»/ КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: О.О. Кожемяченко. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 233 с.
8. Організація і планування виробництва в аграрних формуваннях: навчальний посібник /За заг. ред. М.М. Ільчука. Вид. 2-ге, перероб та доп. Київ: НУБіП України, 2022. 358 с.
9. Планування та організація діяльності підприємства: навчальний посібник. Г. Б. Веретенникова, В. В. Томах, І. М. Геращенко. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. 210 с.
10. Скібіцька Л.І.,Циганко В.П.,Мирошниченко Г.Б, Чернишов О.Ю. Менеджмент підприємницької діяльності. Книга 1. Організація бізнесу. Навчальний посібник. Кондор 2025. 836 с.

Допоміжні

1. Копань Д. В., Писаренко С. В. Ефективне використання трудових ресурсів на підприємстві: *матеріали науково-практичної конференції за підсумками проходження здобувачами вищої освіти виробничих практик*. 19-20 березня 2020 р. Випуск 13. Полтава. ПДАА 2020. С. 186-188.
2. Писаренко С. В., Решетник В. Г., Ільченко А. І. Ресурсний потенціал як чинник забезпечення конкурентоспроможності підприємства. *Науковий погляд: економіка та управління. Серія: Економіка. Збірник наукових праць*. Випуск 1(67). Дніпро 2020. С. 99-105.

3. Писаренко С. В., Кацай С. А., Васильєва Ю. А. Інноваційний розвиток як фактор підвищення ефективності основних засобів аграрних підприємств. *Причорноморські економічні студії*. Випуск 57. Одеса 2020. С. 83-87.
4. Сень О. В., Писаренко С. В., Бурик В. В. Формування стратегії розвитку підприємницької діяльності фірми. *Електронний журнал «Інфраструктура ринку»*, № 42, 2020. Одеса.
5. Писаренко С. В., Татару Н. К. Організаційні основи управління персоналом підприємства: *матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції «Менеджмент XXI століття: глобалізаційні виклики»*, м. Полтава, 19 травня 2021 року.
6. Писаренко С. В., Кулинич А. С., П., Яремчук В. Р. Організаційні основи формування ефективності підприємницької діяльності: *матеріали IV Всеукраїнська науково-практична конференція (за міжнародною участю) «Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституціональних змін»*. ПДАУ, 2021 р. м. Полтава С. 86-94.
7. Писаренко С. В. Татару Н. К. Організаційно-економічний механізм розвитку персоналу підприємства. Наукове забезпечення соціально-економічних і управлінських засад розвитку, правового регулювання, провайдингу екоінновацій та енергоефективних технологій в умовах глобалізації в аграрній і суміжних сферах: *колективна монографія*; за редакцією Ю.В. Самойлик. Полтава: ФОП Петренко І. М., 2021. 237 с. (С. 228-239).
8. Чіп Л. О., Писаренко С. В. Проблематика підприємницької діяльності малих фермерських господарств: *матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (заочна форма) «Формування та перспективи розвитку підприємницьких структур в рамках інтеграції до європейського простору»*. Полтава, 2021. С. 389-391.
9. Писаренко С. В. Формування мотиваційного механізму підвищення продуктивності праці на підприємстві. Якість та безпечність продукції у внутрішній і зовнішній торгівлі й торговельне підприємництво: сучасні вектори розвитку і перспективи: *колективна монографія*, за редакцією О. В. Калашник, С. Е. Мороз, І. О. Яснолоб. Полтава: ПП «Астроя», 2022. С. 183-211.
10. Писаренко С.В. Сутність виробничої системи та її головні характеристики. «Формування та перспективи розвитку підприємницьких структур в рамках інтеграції до європейського простору» Матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції (заочна форма) Полтава, 26 березня 2024 р. Полтава, 2024. С. 295-297.
11. Писаренко С. В. Дробот І. М., Швидун В. В. Стратегічні напрями підвищення ефективності діяльності аграрного підприємства. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Аграрний бізнес: технології вирощування, зберігання, переробки зернових та олійних культур», від 22 квітня 2025 року. ПДАУ.2025 С. 122-124.
12. Яснолоб І. О., Писаренко С. В. Системний підхід до управління якістю продукції на всій етапах її життєвого циклу. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Аграрний бізнес: технології вирощування, зберігання, переробки зернових та олійних культур», від 22 квітня 2025 року. ПДАУ.2025 С. 55-57

Інформаційні ресурси

1. Податковий Кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
2. Проект Закону про внесення змін до Закону України «Про Антимонопольний комітет України» та деяких інших законодавчих актів України щодо вдосконалення системи органів Антимонопольного комітету. URL: <https://www.kmu.gov.ua/bills/proekt-zakonu-pro-vnesennya-zmin-do-zakonu-ukraini-pro-antimonopolniy-komitet-ukraini-ta-deyakikh-inshikh-zakonodavchikh-aktiv-ukraini-shchodo-vdoskonalennya-sistemi-organiv-antimonop>.
3. Онлайн-курси з управління, стратегічного планування та організації діяльності підприємств. URL: <https://www.coursera.org/>.
4. Ресурс для малого бізнесу зі статтями про стратегічне планування та управління підприємством. URL: <https://www.inc.com/>.
5. Аналітика та статті про лідерство, бізнес-стратегії та планування. URL: <https://www.forbes.com/>.
6. Статті та кейси про стратегічне планування та організацію діяльності підприємств.